

WŁOŃCZOWO Kujawskie

Biblioteka Wojskowa
D. O. K. VIII

TORUŃ

Prenumerata:
na miejscu 2 złote,
na prowincji z od-
nośzeniem do do-
mu 2 złote 50 gr.

Ogłoszenia:
za wiersz milime-
trowy na pierwszej
stronie 15 groszy,
na drugiej i trze-
ciej—10 groszy, na
czwartej—7 groszy
Ogłoszenia drobne
o 1 gr. za wyraz.
Tłustym drukiem—
podwójnie. Naj-
mniejsze ogłosze-
nie—40 groszy. Dla
zagranicy ceny o
100 proc. wyższe
Układ ogłoszeń
ceteroformowy.

Adres Redakcji i Administracji: Księgarnia Powszechna, ul. Brzeska № 4. — Redakcja i Administracja otwarta od g. 10 r. do 3 i od 5 do 6 wiecz.
Redakcja rękopisów nadesłanych nie zwraca; nadsyłane bez oznaczenia honorarium uważa za bezpłatne; prosi, by pisane były po jednej stronie. Ogłoszenia przyjmow. są do g. 12.
REDAKTOR PRZYJMUJE CODZIENNIE, OPRÓCZ NIEDZIELI I ŚWIĄT, OD GODZINY 12-EJ DO 1-EJ W POŁUDNIE — TELEFON REDAKCJI 26. № P. K. O. 61.783.

Szwajcaria o Sienkiewiczu

Zegnął wielkiego Mistrza
słowa literackiego, wielkiego
Syna Polski, wszechświatowej
chwały Obywatela — przez usta
swego przedstawiciela, Motty—
tak przemówiła Szwajcaria.

Rada związkowa czuje się szczęśliwa, mogąc przyłączyć się za moim pośrednictwem do skromnej, ale serdecznej uroczystości, przez miasto Vevey zorganizowanej w celu oddania hołdu pamięci wielkiego pisarza polskiego, którego szczątki śmiertelne, jako święty depozyt, przechowywało przez 8 lat. Danem mi było widzieć w roku 1915 Henryka Sienkiewicza przez kilka chwil.

Mistrz był już wówczas niedaleki od kresu swego życia. Nie danem mu było przeżyć godziny, w której Polska, ukrzyżowana i pogiębiona od zgorą stu lat, uciskana bardziej na duchu, aniżeli na ciele, miała zmartwychpowstać.

Ten fakt historyczny, o niedającym się określić znaczeniu, stawał się jednakże w naszych oczach. Zdaje mi się, że krótkowzrocznymi są ci, którzy uważają wypadki w historii za wynik jakiegoś kapryśnego a ślepego przypadku. Co do mnie, wolę pochylić pokornie głowę przed niezbadaną tajemnicą rzeczy i wydarzeń i wspomnieć na wzniosłe słowa Bossueta: „Człowiek się porusza, a Bóg go prowadzi“.

Będzie to sławą Henryka Sienkiewicza, że był kolejno tym, który budzi i tym, który utrzymuje przy życiu duszę polską.

Rozszarpana na części Polska wypowiedała się przed nim przez usta trzech poetów: Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego i Zygmunta Krasińskiego. Nie zapominam, że Cavour, główny budowniczy jedności włoskiej, nienawidzący wszelkiej retoryki, porównywał Mickiewicza z czołowymi postaciami literackimi ludzkości, z Homerem, Dantem i Szekspirem. Nie można czytać, nawet w niedoskonałym tłumaczeniu monologu Konrada, skierowanego do Boga, który milczy, aby nie czuć się przynikniętym jakimś tchnieniem, w którym skupiają się wszystkie cierpienia i wszystkie trwogi Polski. „Moja dusza — każe Mickiewicz, wołać Konradowi — jest wcieleniem mojej ojczyzny. Zamknąłem w mem ciele całą duszę mojej ojczyzny. Ja i ojczyzna, to jedno. Nazywam się Miljon, ponieważ kocham i cierpię za miliony. Patrzę na nieszczęśliwą moją ojczyznę, jak syn spoziera na ojca, skazanego na torturę koła, i czuje w sobie męki całego narodu, jak matka czuje w swych wnętrznościach cierpienia swego płodu“.

Ale bolesne piękno tego wołania nie będzie mogło przeszkodzić temu, aby następne pokolenia polskie pod wpływem represji, jakie nastąpiły po powstaniu w r. 1863, nie oddały się rozpacz. Jakiś mroźny wiatr sceptycyzmu i materializmu powieje nad niemi.

Jest to właśnie chwila, w której na horyzoncie Polski pojawia się Henryk Sienkiewicz, jako nowa gwiazda nadziei. W sławnej swej trylogii „Ogniem i mieczem“, „Potop“ i „Pan Wołodyjowski“ wskrzesi on walki

Jaskrawe teorie społeczne, zaszczerpione na naszym gruncie, wyrosły chwastami nienawiści...

H. Sienkiewicz.

Genewa — Warszawa.

PARYŻ. (P. A. T.) — „L'Avenir“ (nowy organ byłego prezydenta Milleranda) pisze: Podróż ministra Sikorskiego przypomina wszystkim najważniejszym umysłom, iż przyszłość Europy zależy ściśle od przyszłości Polski. Główny węzeł pokoju znajduje się teraz nie w Genewie, lecz

w Warszawie. „L'Avenir“ stwierdza dalej, iż żaden niemiec nie godzi się na obecne granice wschodnie Rzeszy i Niemcy wahają się z przystąpieniem do Ligi narodów, aby na przypadek napadu na Polskę nie były zmuszone do jej obrony.

Księga Zielona.

GDAŃSK. (PAT.) — W ostatnich dniach ukazała się tu Księga Zielona, wydana przez senat gdański, a obejmująca wszystkie umowy, zawarte między w. m. Gdańskiem a Rzeczpospolitą Polską, poczynając od roku

1920 do 1923 go, z wyjątkiem konwencji paryskiej i układu październikowskiego z roku 1921-go, które to umowy wydano osobno. Księga Zielona zawiera razem 45 układów.

O jednolitości armij sprzymierzonych.

PRAGA. (P. A. T.) — Komendant czesko-słowackiej szkoły wojskowej, francuski generał Jamet zamieścił w piśmie wojskowym „Wojenske Rozhledy“ artykuł o konieczności jednolitego kierownictwa armjami państw

sprzymierzonych. Wskazuje on na brak jednolitego kierownictwa w wojnie światowej i domaga się specjalnej organizacji całego życia gospodarczego na przypadek wojny.

Zniesienie ambasady franc. przy Watykanie.

PARYŻ. (PAT.) — Komisja finansowa izby uchwaliła 20 głosami przeciwko 12 zniesienie kredytów dla ambasady przy Watykanie. Decyzję w sprawie wniosku Bokanowskiego,

domagającego się przyznania kredytu w wysokości 100.000 franków na otwarcie ambasady w Moskwie, komisja odłożyła do chwili wypowiedzenia się rządu w tej sprawie.

Oryginalny pogrzeb.

LONDYN. (PAT.) — Dzisiaj odbył się tu uroczysty pogrzeb zwłok znanego wynalazcy w dziedzinie artylerji morskiej, sir Porcy Scotta. Ciało zmarłego spalono i pomieszczono

w urnie brązowej, która będzie przeniesiona na krążownik, a następnie wrzucona do morza w odległości 20 mil od brzegów Anglii.

Polski z Turcją i Szwecją. Będzie mówił o sławie i wielkości przeszłości Polski. Przed jej oczami przesunie skończone w rysunku typy, które, dzięki czystości kobiet, a bohaterstwu mężczyzn, przyczyniły się do wskrzeszenia w rasie polskiej ufności w przyszłość. W ten sposób trylogia staje się dla Polski tem, czem była w czasach starożytnych dla Grecji Iliada Homera, a w epoce nowoczesnej było dla Włoch dzieło Manzoni'ego „Narzeczeni“ (Fiances). Nie wolno mi mówić o wartości literackiej Sienkiewicza, ani też charakteryzować poszczególnych jego dzieł. Aby o tem mówić, musiałbym móc rozkoszować się dziełami powieściopisarza, czytając w jego ojczystym języku.

Dla obywateli zachodu Europy Sienkiewicz jest przede wszystkim autorem „Quo Vadis“. Dzieło to było tłumaczone na wszystkie języki. Czytałem je przed 20 laty w tłumaczeniu włoskim. Myślę o niem jeszcze z niezwykłą przyjemnością. Ten opis pierwszych okresów chrześcijaństwa nie zginie nigdy. On maluje nam obraz wzruszający walki między cywilizacją starą i wyrafinowaną, a cywilizacją nową, pełną zarodków życia. Oto jawi się Chrystus, który

wzniesie ponad światem i ponad wiekami swój krzyż tryumfujący.

Później Sienkiewicz odmaluje jeszcze rodzaj tresku, stanowiącego pendant do jego „Quo Vadis“, t. j. powieść „Krzyżacy“. Treścią tej książki będzie walka między Germanami, a Polakami i wywalczenie niezależności przez Polskę w roku 1410, w następstwie bitwy pod Grunwaldem.

Wybucho wielka wojna. Sienkiewicz przybywa do Szwajcarii. Ma zapewnioną swobodę słowa i działania. W Vevey osładza sobie czas wolny od zajęć lekturą historyczną. Odrodzenie włoskie czaruje przede wszystkim jego umysł. Obejmuje przewodnictwo komitetu na rzecz Polaków ofiar wojny. Ostatnie jego czyny są czynami braterstwa.

Gdy zwłoki jego staną na ziemi polskiej, rozdzwięczą się dzwony wszystkich katedr i wieżyc. Nie będą one oplakiwały zmarłego, lecz śpiewały na cześć nieśmiertelnego. One powiedzą swym szpizowym srebrnym głosem, że literatura ma decydujące znaczenie w dziejach narodu. One oznajmia, że jest obowiązkiem nas wszystkich czcić naszych poetów i naszych pisarzy. One głosić będą również, iż dążenie do postępu materialnego i do zaspokojenia potrzeb ekonomicznych

stanowią cele pożyteczne, a nawet konieczne w działalności ludzkiej, że jednak w życiu narodów najwyższym sensem, najwznioślejszym dziełem i najkonieczniejszym dążeniem jest dążenie dusz, jest dzieło ducha, jest istota tego, co przekracza granice znikomego stworzenia.

Cząstka duszy Sienkiewicza będzie się unosiła wśród tego krajobrazu, który niegdyś wsącał balsam kojący w skolataną duszę autora „Nowej Heloizy“, uspokajał burzę serca śpiewaka „Więźnia Chillonu“ i złościł promienia mi słońca tułacza wędrowkę i melancholijne strofy Shelley'a. Ten pejzaż użyczył obecnie swych łagodnych ram ostatnim rozważaniom i najwyższymi nadziejom wygnańca polskiego.

Młodziży szkolna, która uczestniczyła w tej uroczystości, tak wzruszającej swą prostotą, ty zachowasz w swej pamięci wspomnienie tego pożegnania i tej gloryfikacji. Syn Henryka Sienkiewicza przybył również do nas, aby towarzyszyć zwłokom swego ojca. Witam go serdecznie wraz z innymi delegatami. On reprezentuje jak i ty bieg płomienia, to znaczy solidarność pokoleń. Gmina w Vevey, postanawiając wmurować tę pamiątkową tablicę, była wyraziście myślą całej Szwajcarii. Zachowujemy w Rapperswilu na jakiś czas jeszcze serce Kościuszki, bohatera wojny. Sienkiewicz i Kościuszko na różnych terenach są symbolami patriotyzmu. Oni są również sprawdzianem tej głębokiej maksymy Aleksandra Vineta, wielkiego filozofa tego kraju vaudyjskiego, tak bogatego w filozofów i poetów: chrześcijaństwo jest w świecie wiecznym posiewem wolności.

TELEGRAMY.

Ewakuacja zagłębia Ruhry.

ELBERFELD, (P. A. T.) Dziś ewakuowano okręgi Vehwinkel, Romscheid, Wippersfürth i Rinderoth, oraz strefę otaczającą przyczółek mostowy Kolonji od wschodu i północnego wschodu.

Proces przeciwko organizacji „Konsul“.

LIPSK (P. A. T.) Dziś rozpoczął się proces przeciwko 24-em członkom organizacji „Konsul“. Z okazji tego procesu prasa niemiecka przypomina, że organizacja, ta założona przez osławionego kapt. Erhardta, jednego z głównych uczestników putschu Kappa, wykryta była w roku 1921-ym podczas śledztwa w procesie Erzbergera. Pomimo tego organizacja korzystała z bezkarności i tylko niektórzy jej członkowie odpowiadali przed sądem za czyny indywidualne. Z organizacją „Konsul“ związany jest cały szereg morderstw i zamachów politycznych, jak np. zamach na Schedemanna, morderstwo Rathenaua, zamach dynamitowy w Hamburgu itd. Dzienniki przypominają, że mordercy

